

és hogyan tesszük azt. Minden bizonyásznak annyi az értéke, amennyire az embert szolgálja. Ez Isten akarata.

Minden embernek annyi az értéke, amennyit bizonyítani tud arról, hogy a reábizottakat elvégzi, megőrzi. Bizonyásgtevők, bizonyásghordozók vagyunk, mint egy pecsét.

Mondják, hogy a mohi csatából Béla király ruhát cserélve menekült meg. A rendeleteit hitelesítő királyi pecsétje a csatatéren maradt. A tatárok sehogy sem tudták előcsalni az embereket az erdőből és barlangokból, hogy learassák a gabonát. A tatárokhöz átpártoltak közül futárokat menesztettek szerteszét, s a csatamezőn megtalált királyi pecséttel hitelesített iraton — amit a király nevében írtak — hazahívták a rejtőző embereket. A hívó szónak nem hittek a megrettentek, de a pecsét bizonyosságának hittek. Aratás után a tatárok legyilkolták mindazokat, akiket már nem hurcoltak el. Ilyen hitelét veszített bizonyás, látszat-bizonyás-életű ember sok van a földön; akik megtagadják embervoltuk, vagy nem töltik be ember-hivatásuk.

A bizonyás eligazító is. Olvasom Sütő András tollából, hogy egy külföldi tanulmányútra indult atyánkfia itthon, Erdélyben hallotta, hogy anyni magyarul beszélő él Bécsben, hogy lépten-nyomon beléjük ütközik a vándor. Kíváncsi lett, s a több mint kétszáz éves napló vallomása szerint, egy-két „közönséges emberen kívül“ nem hallott hazai szót. Gondolta: a temető nem hazudhat. Odaindult. Sok magyar nevet látott a sírfeliratokon, de azok szövege idegen nyelven íródott. A németek németül, a csehek cseh nyelven, a lengyelek lengyelül írták a sírfeliratokat. A magyarok németül vagy latinul, de nem anyanyelven. Nem lehettek bizonyásai így annak a hiedelemnek, hogy Bécsben is őrzik a szülőföld hagyományait s az anyanyelvet.

A földi mértékkel mért bizonyások időről időre megcsalhatnak, mert emberi mértékkel méretnek, emberek számára. Isten bizonyásai nem csalnak meg. Istennek bizonyása az, hogy a rózsának mindig rózsaszállata van és nem szegfű. hogy a fügefa csak fügét teremhet és nem bojtortjánt, hogy a „jó gólyamadár“ őszre fordulva a másik hazájába vándorol. A rigó csak rigóul, a kakukk csak kakukk nyelven „beszél“. Az izzó égitestek világítanak és melegítenek; a vizek csak lefelé folynak. Az egész teremtett világban Isten tesz bizonyásot magáról.

Ilyen léteszakadtá válik az a gyermek, aki nem tud bizonyásot tenni arról, hogy szereti szüleit. Az a szülő, aki megtagadja gyermekét. Megszűnt a család, ha tagjai nem tudnak bizonyásot tenni a „családiasságról“. Bizonyásgtevés nélkül nincs barátság, testvériség, de nincs bizalom, békesség, ragaszkodás és hűség sem. Cselekedetünkkel bizonyítunk, mint a rózsza, mint a fügefa, mint a napok s a vizek; mint édesanyánk, vagy mint Jézus maga.

Bizonyásgtevésed naponta számon kéri valaki vagy valami. Bizonyítanod kell munkáddal, hogy szakmádnak jó ismerője, becsületes munkása vagy. Bizonyítanod kell az emberek előtt azt, hogy életed minden helyzetében-fordulatában ember: érett és igaz ember vagy. Egyházadban is cselekedetteddel kell bizonyítanod, hogy tudod, mi az egyház, hogy annak megtartó és jézusi értékeket vigyázó hivatás-teljesítésében te is részt veszel. Egyesek és közösségek várják, tégy bizonyásot arról, hogy éltető étellel tudsz élni. Ebben az értelemben a tegnapi cselekedetnek — ha nincs folytatása a mában — már kevés az értéke. A bizonyítás naponkénti pecsétje hiányzik életiratodról. Holnapi jószándékod talán már késő lesz. Mindig ma kell bizonyítanod azokról, amik reád bízattak. A szó csak gyenge szándék. Ma több kell. Bizonyíts magadról, cselekedj Isten szándékában, az emberek hasznára, közösségek előmenetelére úgy, hogy minden nap te is előbbre juss a bizonyásgtevő kereszténység útján — Isten országa felé! Amen.

SIMÉN DOMOKOS

ISTEN SZÁNTÓFÖLDJE VAGYUNK

1Kor 3, 9/b

Elődeink szerették és ismerték a földet; dolgozták és védték; tisztelték és megbecsülték, mert kenyeret, megélhetést, holnapot és biztonságot adott s haláluk után csendes pihenést. Azonosították magukat vele.

Ebből a földközelségből jöhetett az Oszövetség eredet-megfogalmazása is: por-

ból lettünk... Világosabban fogalmazza meg e gondolatot Pál apostol: Isten szántóföldje vagytok. Szántóföldek, egy maroknyi, életnyi lehetőségek arra, hogy itt, életünk pergése alatt használhassunk, teremhessünk igazi emberi életet. Szántóföldek abban az értelemben is, hogy életünk jókedvtől bokkrétás ünnep napjai s „bús hétköznapijai“ mint az eke a földet szántja lelkünket, hasítja nyugalmunkat. Megdolgoz — szánt, vet, boronál, kapál, gyomlál bennünk — úgy, hogy a lélek mindig készen legyen a mag befogadására. Mert ahogy a szántóföldet állandóan dolgozni kell — nem egyszer, de egy emberöltőn keresztül —, úgy lelkünk is állandóan művelés alatt van. Nemcsak egyszer szánt-vet benne édesanyánk és édesapánk, lelkészünk és tanítónk, barátunk és ismerősünk. A bölcsőtől a koporsóig szüntelen e munka s szüntelen a termés. Mindennap más mag, mindennap más termés van a lélek szántóföldjén. Lelkünk szántóiának nagy gazdája, Isten gondoskodik nemcsak mindennapi testi kenyerünkről, hanem lelkünk szántásáról-vetéséről is. Van magja bőven. Szüleink gondossága, gyermekeink ragaszkodása vagy tőlünk való elrugaszkodása; embertársaink hűsége vagy hűtlensége; az élet s a halál naponkénti példája; a természet s az emberi tudás világa; a háború és a béke; mind érzés-gondolatmagok számunkra. S mi termünk szüntelen: hálát és örömet, vigasztalódást és elkeseredést, imádságot és káromkodást, jóságot és alávalóságot; egyszóval békés nyugalmat, vagy hitetlen bizonytalanságot.

Jézus tanítása már kétezer éve azt szolgálja, hogy istenfiakat teremjen a föld. Ehelyett gyakran elkorcsosul bennünk a tiszta vetés áldott magjának termése. Panasz, könny, keserűség, gyűlölség, széthúzás és kicsinyesség a lélekparcellák termése. Embert kellene teremni, s sokan még félembert sem tudnak. Mi az oka? De a mag hull szüntelen, a termés nő megállíthatatlanul. Jézusnak a magvetőről szóló példázata alapján a mag mindig jó, lelkünk Urától való. Az unitárius gondolat szerint termésünket magunk neveljük; aszerint, milyen lelkünk talaja: gazdagon termővé, vagy léhásfejű cselekedetké.

A földmunka mindig felelősségteljes volt, s ma is az. Így a lélek-parcella megmunkálása, terméshozása is a cselekedetekben: felelősségteljes munka. Nem Isten, nem Jézus a hibás, csak egyedül mi. Mindnyájan lélekfelelősök vagyunk. Önmagunknak és másoknak is „határpásztorai“. Közös termésünk az élet: közösségi életünk nyugalma, békessége, a holnap szépsége s Istenországa is ettől függ.

Van-e titka ennek? Van. A föld titka. Egy termékeny, csendes óra kellett Gárdonyinak rácsodálkozni erre s felkiáltani: Istenem, milyen csodálatos gazdagság és hűség ez a kosáryi föld! Amit vetnek belé, azt termi. Visszaadja a búzaszemből a kalászt, az almamagból az érett almát. De adja a rózsza illatát, színiét, a nefelejcs kékjét, a fa nagyságát. Benne van a múlt s a holnap álma. Ha csalánt tesznek bele vagy gyomot, akkor azt adja vissza. Milyen gazdagon fizet, milyen hűséges. Egy kosáryi lehetőség, a bele került életmegtől függ, hogy áldás vagy átok legyen...

Gyakran olvassuk, látjuk vagy halljuk, hogy az egyes vizes területeket lecsapolják, a gyengén termőket fáradságosan feljavítják, egyszóval: alkalmassá teszik a jó termésre. Lélek-parcelláink is csak úgy lesznek alkalmassá a gazdag termésre, ha feljavítjuk azokat. Ezt csak a hit tudja adni. Gondoltunk-e arra, hogy sok panaszunk, könnyes keserűségünk és hiábavalóságunk oka a kicsinyhűség? Gyenge a hit-talajod, Nem az az oka, hogy te úgy születtél. Isten határában azon a határrészen, parcellán, ahol csak jégkönyvek, köves érzések, tövises szeretet vagy gyűlölség terem. Lehet, hogy alaptermészeted miatt ilyen termést hozol önmagadnak, és mindenkinek, mert elvadul benned az isteni mag. Lehet, de ne hidd, hogy elvesztél ahhoz, hogy te is nyugalmat és békességet, szeretetet és megbocsátást, hűséget és megértést teremhess. A lehetőség ajándéka a tiéd, hogy lecsapolhasd könnyeidet, követlenítsd lelked talaját s emberré, egész értékű emberré műveld magad. Javítsd meg lelked földjét: hittel, ezzel a kétkarú áldással, mely Isten és ember fölé egyformán ölel. S aztán teremj boldogságot aratásodban Istennek, a minden földek Urának; embertársaidnak, a minden földek lakójának s magadnak. Lásd meg, hogy Isten minden lelkek szántóföldjére egyformán ad esőt, nem tesz kivételt. Ha mégis vannak jótermő, igaz lelkű emberek, dicsérd az Istent, hogy milyen hatalmat adott az embernek: teremhet Isten akarata szerint, mint Isten szántóföldje; kisebb vagy nagyobb a parcellája, de teremhet, hogy szebb legyen a föld, s boldog ég alatt, gazdag föld felett boldog legyen Isten fia, az ember. Ámen.

Pünkösdkor figyelmünk a tanítványok felé fordul. Megszokták, hogy amíg Jézus velük volt, kétségeikkel, versengéseikkel, minden kérdéseikkel hozzá fordultak: „Mester, mit cselekedjünk?“ Nem szakadtak el a szülőföldjüktől — az bennük élt —, ismerőseiktől, népüktől, az élet ezernyi apró, de árnyékában nagyra nőtt bajától, — nem jártak a jövő fellegében. Nem szakadtak el, de mindent másként láttak Jézus láttatásán, tanításán keresztül. Tudták, ha összebogozódnak bennük az élet szálai, ott van Jézus, aki mindig eligazít; kezügyben, lélekközelben van. Bátrak és boldogok voltak, mint akinek van édesanyja. Másként lett nagypéntek után. Árvák lettek. Már csak emlékezetben élt velük Jézus; találgatták, hogy mit mondana, mit tenne, miként ítélne az élet hirtelen adódó alkalmai között. Szétszakadtak, elkeveredtek az életben, s bennük is elkeveredett a hétköznap a jézusi-val; úgy érezték sokszor, mintha más földrészen lettek volna, mintha más időben élének. A következetes hétköznapok meggyőzték őket, hogy az „itt és most“ örök földhözköttöttségével, időszerűségével mérjenek. Az adott helyzethez mérték magukat, s árva-gyengének, határozatlannak, bizonytalanak értelenedett el bennük mindaz, ami Jézus mellett olyan egyszerűnek, magától értetődőnek látszott.

Hogy közelebb hozzam hozzátok ezt a lelkiállapotot, engedjétek meg nekem, hogy egy hívem vallomását idézzem: Anyám volt az utolsó szál, ami még szülőfalumhoz kötött. A mesterségemnek otthon nem tudtam élni, nem volt rá lehetőség, a kenyér szűköskének ígérkezett. Mikor anyám temetéséről hazamentem, elhatároztam, hogy elköltözöm. Mikor elárvult házunk ablakát beszegeztem, mintha szegény apám koporsójába vertem volna szeget, úgy kopogott a kalapács. Aztán idegen emberek közé kerültem, kik — úgy éreztem — nem fogadtak be. Másként köszöntek; más volt a vallásuk, szokásuk, a lelkük. Esténként felsírt bennem az árvaság az otthoni rokonok, ismerősök után. Bárcsak a sírjaimhoz kimehetnék, bárcsak az otthoni templomban imádkozhatnék! Otthon mindent elviselnék, megnyugodnék: boldog lennék! Aztán egy nap, amikor elhatároztam, hogy inkább hazamegyek szegény embernek, ha kell, koldusnak is, vagy más városba költözöm: bejött egy falumbeli, és sirva mondta el mindazt, amit én megfogalmaztam, amit éreztem. Rádöbbentem, hogy mindenki így van. Rájöttem arra, hogy emberi sorsunk az, hogy itt, ahol vagyunk, s most, a jelen időben kell élnünk. Azzal kell élnem, ami az enyém. — Attól kezdve nyugodt ember lettem, mert itt és bennem élt apám szava, anyám szeretete, falum vallása, barátaim ragaszkodása; itt is otthon voltam.

A tanítványok ezzel az „itt és most“ belső eligazító szabállyal áldozócsü-törtökön ismerkedtek meg. Káténk szerint „öntudatra ébredtek“. Pünkösdig érett bennük — belső feljegyzetlen vívódásaikban, a „helyzettudat“ változásain át — az a vágy, hogy tanítványokból apostolokká legyenek. Leszűrődött bennük a felismerés: ha hiányzik mellőlük Jézus, nekik most, amíg élnek és tehetnek, addig kell, most kell, hogy önmagukhoz felnőjenek. Rádöbbentek arra, hogy nem mehetnek egy más világba, tájra, nekik itt kell szolgálniok, megvallaniok, hirdetniök a jézusi örökséget. Ebből az „itt és most“ felismeréséből, vállalásából született meg pünkösöd. Bátran előálltak, fennszóval — és mindenki számára érthetően — hirdették a rájuk hagyott szép világot, Istenországát s az emberi lélek mindenkori boldogságát. Bizonyosságot tettek arról, hogy a belső világot, a lelket nem lehet megtagadni büntetlenül — a költő szerint: lelket nem lehet cserélni —, s hogy helyüket, hivatásukat be kell tölteniük. De bizonyosságot tett Isten is magáról. Káténk szerint: értelmüket megvilágította, szívüket megtisztította, akaratukat megerősítette.

Az emberi lélek mindhárom „dimenzióját“ — értelmet, érzelmet és akaratot — beépítette a pünkösdi nagy tett. Ugy a tanítványok, mint az a háromezer megkeresztelkedett ember meggyőződött Jézus igazságáról, szerették és akarták azt, akkor és ott. A pünkösdi megnyilatkozás és vallástétel örök, aláhúzott igazsága annak, hogy az élet nagy, fontos dolgait csak három dimenziósan: ismerve, szeretve, akarva — csak így — lehet megvalósítani, elérni. Hogy mikor? Ha pünkösdre kérdezel, hallod: a mindenkori itt és mostban! Időben nem válogatva, és nem válo-